

Nurmijärven kunnan palveluverkkotyö 2020, vammaisneuvoston lausunto Nurmijärven lukion, Seitsemän veljeksien koulun ja Rajakaaren hankesuunnitelmista sekä lukioratkaisusta

Vammaisneuvosto 15.06.2020 § 3
363/00.01.02.05/2020

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 29.1.2020 § 5 palveluverkkotyön laadinnan aikataulun ja 25.03.2020 § 25 palveluverkon kehittämisen tavoitteet ja periaatteet.

Palveluverkkotyötä on jatkettu valtuuston päätösten mukaisesti Nurmijärven kestävä kasvu -ohjelman eli NUUKA-ohjelman tavoitteiden perusteella. Palveluverkkotyötä tehdään kuntalaisia, palvelujen käyttäjiä ja henkilökuntaa osallistaen.

Valtuuston 25.03.2020 §25 päätöksen mukaisesti palveluverkkotyö on vaiheistettu siten, että palveluverkon toimipisteisiin kohdistuvat kiireelliset tilaratkaisut voidaan päättää ja toteuttaa palvelujen sujuvan ja taloudellisen järjestämisen edellyttämässä aikataulussa. Osaltaan tämä edellyttää myös palveluverkkosuunnitelman laadinnan vaiheistusta siten, että kunnallisen lukiokoulutuksen järjestämisen ratkaisu päätetään ennen koko kunnan tasoisen palveluverkkosuunnitelman päätöstä. Tämä johtuu siitä, että kunnallisen lukiokoulutuksen järjestämisen ratkaisu kytkeytyy vahvasti Rajamäen kampuksen hankesuunnitelmiin sekä näiden etenemisen mahdollisuuksiin.

Nurmijärven lukion, Seitsemän veljeksien koulun ja Rajakaaren hankesuunnitelmat ovat valmistuneet. Hankesuunnitelmista on pyydetty kommentit oppilailta ja opiskelijoilta sekä henkilökunnalta. Lisäksi Nuorisovaltuusto antoi hankesuunnitelmista kommenttinsa. Lukioratkaisun vaihtoehtoista on laadittu vaikutusten ennakoarviointi. Lautakuntien lisäksi vaikuttamistoimielimet ja nuorisovaltuusto antavat hankesuunnitelmista omat lausuntonsa. Kesän aikana kuntalaisilla on mahdollisuus kommentoida hankesuunnitelmia sähköisen kyselyn kautta.

Sivistyslautakunta tekee lukio-opetuksen järjestämisestä esityksen ja muut lautakunnat antavat lukioratkaisusta ja hankesuunnitelmista lausuntonsa kunnanhallitukselle kesäkuun 2020 aikana. Myös vaikuttamistoimielimet antavat lausuntonsa kesäkuussa 2020.

Lautakunnat arvioivat lukioratkaisua ja hankesuunnitelmia kunnan hallintosäännössä määrättyjen tehtäviensä ja vastuidensa näkökulmasta. Vaikuttamistoimielimet arvioivat lukioratkaisua sekä hankesuunnitelmia oman toimintansa näkökulmasta. Asia on tarkoitus saattaa kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja päätettäväksi elokuussa 2020.

Palveluverkon kehittämisen tavoitteet

Valtuuston 25.03.2020 §25 päätöksen mukaisesti palveluverkon kehittämisen tavoitteita Nurmijärvellä ovat:

- Varhaiskasvatus-, perusopetus- ja mahdollisesti lukiopalvelut sekä kirjasto-, nuoriso- ja vapaa-ajan palveluita ohjataan taajamissa kampuksille.
 - Kampus voi muodostua myös lähekkäin sijaitsevien palveluiden verkostosta
- Uudisrakentamisessa sekä saneeraamisessa suositetaan monikäyttöisyyttä sekä tilatehokkuuden nostoa

- Uudiskohteen täytyy pitkällä aikavälillä olla vanhaa kohdetta taloudellisempi
- Toimitilasuunnittelussa tulee huomioida monipuolinen käyttäjäkunta sekä tilojen rakenteellinen muuntojoustavuus
- Kouluista ja päiväkodeista muodostetaan hallinnollisesti suurempia yksiköitä
 - Koulujen osalta tavoitteena on yhdistää tällä hetkellä luottamusrehtoreiden johtamat kouluyksiköt isompien kouluyksiköiden virkarehtoreiden johdettaviksi.
 - Päiväkotien osalta yksiköt muodostetaan niin, että päiväkodin johtajalla on johdettavana useampi hallinnollinen yksikkö
- Peruskorjattavien kiinteistöjen kohdalla arvioidaan toimipisteen tarvetta tulevaisuudessa ja verrataan peruskorjauksen kustannusta uuden rakentamiseen.
- Luovutaan kiinteistöitä, jotka eivät palvele kunnan ydintoimintoja
- Koulujen tavoitekoko alakoulujen osalta on 1 - 2 sarjainen koulu
 - Alakoulut pidetään lähipalveluina
 - Koulun minimikoko on 60 oppilasta
- Päiväkotien koko on 3 - 5 -ryhmäinen. Tavoitteena pidemmällä aikavälillä 10-ryhmäiset päiväkodit.
 - Isot päiväkodit sijoitetaan hyvien kulkureittien varrelle

Hankesuunnitelmat

Nurmijärven lukio

Nykyiset lukiotoiminnot sijoittuvat kahteen eri toimipisteeseen, joista toinen sijaitsee Rajamäellä ja toinen Kirkonkylässä. Rajamäen toimitilat ovat Rajakaaren osalta siirtymässä väistötiloihin syksyllä 2020. Hankesuunnitelmassa on tutkittu kolmea eri sijoitusvaihtoehtoa:

- 1) lukion sijoitus Kirkonkylään
 - 1) Liikuntapuisto
 - 2) Toreeninmäki
- 2) lukion sijoitus Rajamäelle
- 3) lukion jaettu sijoitus Kirkonkylän ja Rajamäen kesken

Hankesuunnitelmassa on arvioitu vaihtoehtoja useista eri näkökulmista sekä niiden kustannuksia. Hankesuunnitelmassa ei ole esitetty suositusta valittavasta vaihtoehdosta.

Seitsemän veljeksen koulu

Rakennus kärsii pahoista sisäilmaongelmista ja se on asetettu käyttökieltoon 1.1.2020.

Rakennuksen korjaamista turvallisesti ei pidetä mahdollisena vaan se puretaan.

Hankesuunnitelmassa on tutkittu neljää eri vaihtoehtoa Seitsemän veljeksen koulun ja siihen liittyvien toimintojen sijoittamisesta.

- A) Minimivaihtoehto: peruskorjattavaan Kuntolaan liittyvä uudisrakennusosa, Yläkoulu ja 6. lk. tilat (+ kirjasto, nuorisotila ja liikuntatilat peruskorjattavassa Rajakaaressa)
- B) Medium vaihtoehto: peruskorjattavaan Kuntolaan liittyvä uudisrakennusosa, (+ kirjasto, nuorisotilat ja liikuntatilat uudessa Rajakaaren erillisrakennuksessa)
- C) Seitsemän veljeksien superkoulun ja rajakaaren kylätalon muodostama kokonaisuus: Yläkoulu, 6.lk, Nurmijärven lukio, liikuntatilat, kirjasto ja nuorisotilat
- D) Uusi seitsemän veljeksien koulu: Yläkoulu, 6.lk, lukion Rajamäen toimipiste (+kirjasto, nuorisotilat ja liikuntatilat uudessa Rajakaaren erillisrakennuksessa)

Hankesuunnitelmassa suositellaan toteutettavaksi vaihtoehtoa B, jossa peruskorjattava Kuntola ja uudisrakennusosa muodostavat Seitsemän veljeksien koulun, johon voidaan sijoittaa perusopetuksen lisäksi Nurmijärven lukion Rajamäen toimipiste tai Nurmijärven lukio. Vaihtoehdossa B liikuntatilat, kirjasto ja nuorisotila sijoitetaan Rajakaaren uudisrakennukseen.

Rajakaari

Rakennuksessa on todettu sisäilmaongelmia ja rakennus tarvitsee laajoja korjaustoimenpiteitä, jotka ovat hankalia ja erittäin kalliita. Rajakaari on asemakaavassa sr-1 merkinnällä suojeltu rakennus, joka on rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja miljöönsä kannalta arvokas. Käynnissä olevan asemakaavan muutostyön yhteydessä ratkaistaan rakennuksen säilyttämistarve. Rajakaaren hankesuunnitelmassa on tutkittu kolme eri vaihtoehtoa:

- A) Rajakaaren peruskorjaaminen vähäisin muutoksin,
- B) Rajakaaren purkaminen ja korvaaminen uudisrakennuksella
- C) Rajakaaren peruskorjaus ja käyttötarkoituksen muutos.

Rajakaaren hankesuunnitelma on osa Seitsemän veljeksien koulun ja Nurmijärven lukion hankesuunnitelmia. Hankesuunnitelmassa suositellaan hankkeen toteuttamista vaihtoehdon B pohjalta eli vanha Rajakaari korvataan uudisrakennuksella.

Kustannusvertailu

Hankesuunnitelmissa esitetyt kustannuslaskelmat on tarkennettu. Hankesuunnitelmien mukaisten vaihtoehtojen investointi-, käyttö- ja toimintakustannusten vertailu on esitetty esityslistan liitteessä.

Oppilaille ja opiskelijoille sekä henkilökunnalle tehtyjen kyselyjen tulokset

Kunnallisen lukiokoulutuksen järjestämisen ratkaisusta kuultiin perusopetuksen oppilaiden (5-9 lk), lukioiden opiskelijoiden sekä koulujen henkilöstön (ja muun sivistys- ja hyvinvointitoimialan henkilöstön) näkemyksiä verkkokyselyn muodossa. Näin ratkaisuja eniten koskettavien ryhmien näkemykset saadaan lautakuntien lukioratkaisulausuntojen pohjaksi. Oppilaille, opiskelijoille sekä sivistys- ja hyvinvointitoimialan henkilöstölle suunnattu verkkokysely oli avoinna 22.-29.5.2020. Huolimatta viimeisen kouluviikon kiireestä, kyselyihin vastasi 631 oppilasta/opiskelijaa ja 81 henkilöstön edustajaa.

Esitetyistä lukiovaihtoehdoista oppilaiden/opiskelijoiden sekä pohjoisen alueen henkilöstön keskuudessa suosituin oli kahden toimipisteen ratkaisu. Keskisen ja eteläisen alueen henkilöstö sen sijaan suosi ensisijaisesti Kirkonkylään keskitettyä lukiota.

Lukioratkaisulla on vaikutusta kunnallisen lukiokoulutuksen houkuttelevuuteen. Henkilöstön mukaan houkuttelevuutta edistäisi eniten Kirkonkylän uusi keskuslukio. Oppilaiden/opiskelijoiden vastausten perusteella voidaan päätellä, että molemmat keskitetyn lukion vaihtoehdot tarkoittaisivat kuitenkin sitä, että kunnalliseen lukioon ensisijaisesti hakeutuvien kokonaismäärä laskisi. Ilman omaa lukiota jäävän alueen oppilaista nykyistä suurempi osa pyrkisi Arkadian yhteislyseon lukioon tai muun kunnan lukioon. Kahden toimipisteen vaihtoehdossa kunnan lukioihin pyrkivien yhteenlaskettu määrä saattaisi hiukan jopa nousta, koska Rajamäen kampuksen uusi lukion toimipiste houkuttelisi uusiakin opiskelijoita.

Rajamäen kampuksen hankesuunnitelmille kyselyissä näytettiin vihreää valoa, samoin Rajakaaren purkamiselle ja uudisrakennukselle. Lähikoulujen 6. luokkien tuominen kampukselle kuitenkin jakaa mielipiteitä. Ne, joita asia eniten koskettaa eli Rajamäen alueen 5-6 -luokkalaiset, pitävät ratkaisua ensisijaisesti hyvänä.

Kyselyssä lukion sijainti nousi tärkeäksi tekijäksi oppilaiden ja opiskelijoiden vastauksissa. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että kysyttäessä kunnallisen lukiokoulutuksen kolmea tärkeintä

asiaa tärkeimmäksi nousi kurssivalikoima ja sen monipuolisuus sekä opintojen suorittamisen joustavuus. Toiseksi tärkeimmäksi nousi lukion hyvä saavutettavuus julkisilla kulkuvälineillä. Kolmanneksi tärkeimmäksi nousi lukion lähellä sijaitsevat kaupalliset palvelut. Lukion sijainti lähellä kotia nousi viidenneksi tärkeimmäksi tekijäksi.

Hankesuunnitelmien kyselyjen tulosten yhteenveto on esityslistan liitteenä.

Lukiokoulutuksen järjestämisen perusteet

Lukiolaki (629/1998) määrittää lukiokoulutusta seuraavasti: "Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen."

Lukiolain mukaisen lukiokoulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää koulutuksen järjestämislupaa, joka Nurmijärven kunnalla on. Lukiokoulutuksen yksikköhinta on järjestäjäkohtainen. Järjestäjäkohtaiset yksikköhinnat lasketaan lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan pohjalta. Opetushallituksen määrittämä lukiokoulutuksen vuoden 2020 yksikköhinta Nurmijärven kunnan osalta on 5940,23 €/opiskelija.

Kunnalla ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta järjestää lukiokoulutusta. Kunnalla on kuitenkin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin perustuva velvollisuus osallistua lukiokoulutuksen kustannuksiin kunnan rahoitusosuuden mukaisesti.

Nurmijärven lukioiden yhdistyttyä hallinnollisesti yhdeksi lukioksi 1.1.2020 alkaen, Kirkonkylän toimipisteessä ja Rajamäen toimipisteessä on lähdetty yhtenäistämään ja kehittämään lukion toimintakulttuuria. Yhteisiä käytänteitä, joita parhaillaan kehitetään, ovat mm. hallinnon käytänteet, opettajakuntatoiminnot, opiskelijakuntatoiminta, yhteisöllisyys, opetustarjonnan kehittäminen, opiskeluhuoltotoiminta, alumnitoiminta sekä markkinointi kokonaisuudessaan.

Lukion opetussuunnitelman perusteet uudistuvat. Opetushallitus on päättänyt 7.11.2019 lukion opetussuunnitelman perusteista nuorille tarkoitettua lukiokoulutusta varten. Uusien perusteiden mukaan laadittu opetussuunnitelma otetaan käyttöön lukion aloittavilla opiskelijoilla 1.8.2021 lukien, ja käyttöönotto etenee vuosiluokka kerrallaan. Uudistuksen tavoitteena on kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. Opiskeluympäristöihin liittyen opetussuunnitelman perusteissa on todettu seuraavaa: "Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävästä kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään." Uudistuvien opetussuunnitelmien myötä lukiossa tullaan nykyisestään kehittämään lisää monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä sekä opetukseen liittyvillä ratkaisulla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Laaja-alainen osaaminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet tuovat tulevassa opetussuunnitelmassa vahvemmin tiimiopettajuuden toimintamuotoja myös lukiokoulutuksen toimintakulttuuriin.

Nurmijärvellä lukiokoulutuksen oppimisympäristön kehittämisessä Nurmijärvellä on toivottu seuraavia ratkaisuja:

- tilaratkaisuksi toivotaan muunneltavia ja monipuolisia luokka- ja opiskelutiloja, joissa tulee huomioiduksi eri suuruiset opiskelijaryhmäkoot
- yhteisöllisyyttä ja tilaisuuksia sekä tapahtumia tukeva oppimisympäristö
- ylioppilaskirjoituskäytänteet huomioivat tilaratkaisut (riittävästi tilaa, eriyttämismahdollisuudet, akustiikan ja äänieristyksen huomioiminen, wc-tilat, kalusteiden säilytys, digitaalisuuden huomioiminen)
- opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia tukevat viihtyisät ja ergonomiset sekä akustisilta ratkaisuilta toimivat ratkaisut
- turvallinen ja terveellinen oppimis- ja työskentely-ympäristö
- uudistuvan opetussuunnitelman ja oppiainerajat ylittävää opetusta tukevat tilat
- opetusteknologiaa ja digitaalisuutta sekä automatiikkaa hyödyntävä muunneltava ja monipuolinen kokonaisuus

Lukioratkaisun vaikutusten ennakkoarviointi

Osana palveluverkkoratkaisua on toteutettu lukiovaihtoehtojen vaikutusten ennakkoarviointi (EVA). Lausuntovaiheessa EVA on toteutettu tiivistämällä palveluverkkoprosessissa ja hankesuunnitelmassa tuotettua tietoa tukemaan päätöksentekoa vaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Vaikuttavuusnäkökulmat on valittu Kuntaliiton suosittelamia näkökulmia (talousvaikutukset, lukiokoulutuksen järjestäminen, asiakasvaikutukset sekä organisaatio- ja henkilöstövaikutukset). Tämän lisäksi on tarkasteltu elinvoimavaikutuksia.

Vaikutuksia tarkastellaan kaksipuolaisen päätöksenteon näkökulmasta. Ensiksi arvioidaan vaikutukset sille, mitä seuraa lukio koulutuksen keskittämisestä yhteen toimipisteeseen tai jatkamisesta kahdessa toimipisteessä. Tämän jälkeen vertaillaan mahdollisesti keskitetyn lukion sijaintivaihtoehtoja Nurmijärven kirkonkylällä ja Rajamäessä.

Keskitetyn sijainnin vahvuutena on lukiokoulutuksen käyttökustannusten laskeminen sekä lukion isomman koon mahdollistama laajempi kurssitarjonta sekä opettajien ammatilliset tiimit. Kurssitarjonnan merkitys korostuu, kun korkeakoulujen päästötodistuksessa painotetaan yhä enemmän kirjoitusten tuloksia. Hajautetun mallin etuna on se, että se tukee paremmin eri taajamien vetovoimaa sekä mahdollistaa lyhyen koulumatkan lukiolaisille. Hajautettumalli palvelisi myös ilta- ja viikonloppukäyttäjiä monipuolisemmin. Lyhyttä matkaa tärkeämpänä pidettiin kuitenkin hyviä joukkoliikenneyhteyksiä lukioon. Yhden toimipisteen mallissa kirkonkylän vahvuutena nähtiin parempi saavutettavuus sekä opiskelijoille että henkilöstölle ja houkuttelevampi sijainti niin kunnan sisällä kuin ulkopaikkauntalaisille. Rajamäen vahvuutena on alemmat käyttökustannukset sekä Rajamäen kampuksen monipuolinen toimintaympäristö.

Liitteet

Nurmijärven lukion hankesuunnitelma

Seitsemän veljeksien koulun hankesuunnitelma

Rajakaaren hankesuunnitelma

Lukioratkaisun ja Rajamäen kampuksen kustannusvertailu

Oppilaille ja opiskelijoille sekä henkilökunnalle tehtyjen kyselyjen tulokset

Nuorisovaltuuston kommentit hankesuunnitelmista

Kunnallisen lukiokoulutuksen järjestäminen, ratkaisuvaihtoehdot, vaikutusten ennakkoarviointi

Esittelijä

Puheenjohtaja

Esite

Vammaisneuvosto tuo kokoukseen lausuntonsa Nurmijärven lukion, Seitsemän veljeksien koulun ja Rajakaaren hankesuunnitelmista sekä lukioratkaisusta.

Valmistelija

tekninen johtaja Jouko Lehtonen, puh. 040 317 2300

Päätös

Vammaisneuvosto päätti jättää asiasta erillisen lausunnon.
Lausunto on pöytäkirjan liitteenä.

Jakelu

tekninen johtaja
sivistysjohtaja
asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta
tekninen lautakunta
kunnanhallitus